

Vyloučení z řízení a zákonný soudce

Právní úprava vyloučení věci k samostatnému projednání podle § 112 odst. 2 o. s. ř. neřeší výslovně problematiku, komu má věc připadnout po vyloučení věci k samostatnému projednání. To ovšem neznamená, že by vyloučená věc mohla být přidělena kterémukoliv senátu či samosoudci. Takový výklad by byl v rozporu s ústavně zaručeným právem na zákonného soudce. Soudce, kterému byla věc s více uplatněným nároky zákonným způsobem přidělena, má zpravidla jednat o všech nárocích, k nimž byl při přidělení věci příslušný, a rozhodnout o nich bez ohledu na to, zda byly všechny nároky projednány a rozhodnuty společně v jednom řízení či zda byl některý z uplatněných nároků vyloučen k samostatnému řízení a následně projednán a rozhodnut samostatně. To platí obzvláště za situace, kdy vyloučení věci je rozhodnutím, kterým se upravuje vedení řízení, proti němuž nemají účastníci právo podat odvolání [srovnej § 202 odst. 1 písm. a) o. s. ř.].

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 2786/2013, ze dne 30.9.2015)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci Z. B., zastoupeného JUDr. J.K., advokátkou se sídlem v P., proti žalované JUDr. Z. N., zastoupené JUDr. P.B., advokátem se sídlem v P., o zaplacení 350 000 CHF, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 8 pod sp. zn. 25 C 62/2012, o dovolání žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. června 2013, č. j. 35 Co 115/2013-99, tak, že usnesení Městského soudu v Praze ze dne 6. června 2013, č. j. 35 Co 115/2013-99, se mění tak, že usnesení Obvodního soudu pro Prahu 8 ze dne 10. ledna 2013, č. j. 25 C 62/2012-52, se potvrzuje.

Z odůvodnění:

Obvodní soud pro Prahu 8 (dále jen „soud prvního stupně“) usnesením ze dne 10. ledna 2013, č. j. 25 C 62/2012-52, zamítl námitku místní nepřislušnosti soudu vznesenou žalovanou podáním ze dne 14. 12. 2012 došlým soudu dne 14. 12. 2012. Soud prvního stupně uvedl, že předmětem řízení o vypořádání společného jmění manželů zůstala žaloba o zaplacení 350 000 CHF, které ze svých výlučných prostředků poskytla žalovaná, aby je dále zhodnotila, a o níž soud prvního stupně dosud nerozhodl. Usnesením ze dne 28. května 2012, č. j. 31 C 27/2006-1136, vyloučil tento nárok k samostatnému projednání a rozhodnutí. Platebním rozkazem ze dne 2. listopadu 2012, č. j. 25 C 62/2012-11, soud žalobě vyhověl. Proti platebnímu rozkazu podala žalovaná včasný odpor, v němž mimo jiné vznesla námitku místní nepřislušnosti s tím, že má trvalý pobyt na adrese P., kde se také zdržuje, a tudíž jejím obecným soudem je Obvodní soud pro Prahu 1 (kde také pracuje jako soudkyně). Soud prvního stupně uvedl, že pro určení místní příslušnosti jsou až do skončení řízení rozhodné okolnosti, které tu byly v době jeho zahájení. Žalovaná má trvalý pobyt v Praze 1 - Staré Město teprve od 4. 6. 2012, předtím měla pobyt hlášen v Praze 8 - Kobylisích, kde se také podle svých tvrzení zdržovala. Řízení ve věci bylo zahájeno žalobou doručenou soudu dne 16. 2. 2006, a proto soud prvního stupně shledal námitku místní nepřislušnosti jako nedůvodnou.

K odvolání žalované Městský soud v Praze (dále jen „odvolací soud“) usnesením ze dne 6. června 2013, č. j. 35 Co 115/2013-99, usnesení soudu prvního stupně zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Odvolací soud uvedl, že řízení o zaplacení 350 000 CHF bylo zahájeno dnem dojití návrhu soudu prvního stupně, což bylo 18. 4. 2006, kdy bylo bydliště žalované nesporně v Praze 8 a jejím obecným soudem byl soud prvního stupně. Závěr soudu prvního stupně o nedůvodnosti námítky žalované o místní nepřislušnosti soudu prvního stupně je tedy správný. Přezkoumávané usnesení ovšem nemůže

obstát z toho důvodu, že soud prvního stupně byl nesprávně obsazen. Podle rozvrhu práce soudu prvního stupně na rok 2012, „č. j. 40 Spr 1274/2011, str. 54“, byla do senátu 31 C zařazena soudkyně Mgr. Monika Podporová, jejímž úkolem bylo mimo jiné rozhodování ve věcech občanskoprávních a obchodních – rejstřík 31 C. Věci vyloučené k samostatnému projednání podle mimo jiné § 112 odst. 2 občanského soudního řádu budou rozhodovány v senátě, ze kterého byly vyloučeny. Z toho vyplývá, že po vyloučení věci o zaplacení 350 000 CHF měla být tato věc zařazena do senátu 31 C a do příslušného rejstříku měla být zanesena dnem právní moci usnesení o vyloučení, což se nestalo. Tuto okolnost nelze chápat tak, že by měl věc vyřizovat ten soudce, který ji vyřizoval před vyloučením, protože v rozvrhu práce, který je v tomto ohledu závazný, nic takového uvedeno není. Napadené usnesení bylo tedy zrušeno a věc byla vrácena soudu k dalšímu řízení.

Proti usnesení odvolacího soudu podal žalobce dovolání, které považuje za přípustné podle § 237 občanského soudního řádu, neboť odvolací soud se odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu v aplikaci ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Odvolací soud chápe zákonného soudce a pojem senát použitý v zákoně o soudech a soudcích a v rozvrhu práce soudu prvního stupně ve smyslu určitého soudního oddělení. Domnívá se tedy nesprávně, že věc má být řešena stále stejným oddělením bez ohledu na konkrétní osobu soudce zařazeného do toho kterého senátu. Tento právní názor je přitom v rozporu s konstantním výkladem této zásady zastávaným Nejvyšším soudem, podle něhož zákonným soudcem (potažmo senátem) je konkrétní osoba soudce, nikoli senát ve smyslu soudního oddělení. Takto je třeba vykládat nejen právní předpisy, ale i rozvrh práce soudu prvního stupně, a proto odvolací soud pochybil a napadeným rozhodnutím rozhodl v rozporu s ústavně zaručeným principem zákonného soudce a v rozporu s rozhodovací praxí dovolacího soudu. Tento závěr podporují i nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 200/98 a III. ÚS 293/98, z nichž taktéž plyne, že senátem ve smyslu zákona o soudech a soudcích jsou osoby soudců, respektive samosoudce. Jestliže tedy v řízení zahájeném dne 16. 2. 2006 pod sp. zn. 31 C 27/2006 o vypořádání společného jmění manželů byl zákonným soudcem JUDr. Miloslav Sládek a z tohoto řízení byla následně vyloučena věc o zaplacení 350 000 CHF k samostatnému projednání, pak zákonným soudcem i pro tuto věc zůstává samosoudce JUDr. Miloslav Sládek, a to ať již v soudním oddělení 31 C či v jiném. S ohledem na uvedené navrhuje, aby dovolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu změnil tak, že odvoláním napadené usnesení soudu prvního stupně potvrdí.

Žalovaná se ve vyjádření k dovolání domnívá, že názor prezentovaný žalobcem je nesprávný. Žalobce jako základ své argumentace cituje vybrané části judikatury, uvedená rozhodnutí však paradoxně judikují pravý opak, než tvrdí. Není pravda, že by zákonným soudcem Nejvyšší soud mínil konkrétní osobu, naopak je zcela zřejmé, že tomu tak není, když např. zákonným soudcem mohou být všichni přísedící zařazení v témže soudním oddělení. Neexistuje tedy žádné ustálené stanovisko, že by pod pojmem zákonný soudce byla míněna pouze osoba konkrétního soudce. Zákonný soudce nemusí být konkrétní osoba, ale konkrétní osoba musí být určena na základě pravidel, která stanoví rozvrh práce. Pokud rozvrh práce stanoví, že věc má být rozhodnuta v rámci určitého senátu, bylo by proti zásadě zákonného soudce toto pravidlo nedodržet. Věc napadla do senátu 31 C a smyslem rozhodnutí odvolacího soudu bylo, aby v souladu s rozvrhem práce byla věc v tomto senátě v souladu s rozvrhem práce také dokončena. V původně zahájeném řízení byl zákonným soudcem JUDr. Sládek, v době zahájení řízení v roce 2006 byla zákonným soudcem Mgr. Pasternaková, která měla přidělen právě senát 31 C, soudce JUDr. Sládek se k věci dostal v roce 2008 rozhodnutím ad hoc učiněným předsedkyní soudu. Soudce JUDr. Sládek vyloučil věc ze senátu 31 C do svého senátu 25 C, což podle rozvrhu práce nesmí. Protože tedy neexistuje dovolací důvod, že by se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, žalovaná navrhuje, aby dovolací soud dovolání žalobce odmítl.

Podle článku II. – Přejícná ustanovení, bodu 2. zákona č. [293/2013](#) Sb., kterým se mění zákon č.

[99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, pro řízení zahájena přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se použije zákon č. [99/1963](#) Sb., ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.

Jelikož napadené rozhodnutí odvolacího soudu bylo vydáno dne 6. června 2013 a dovolací řízení bylo zahájeno dovoláním podaným dne 29. července 2013, projednal dovolání a rozhodl o něm dovolací soud podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 1. ledna 2013 (dále jen „o. s. ř.“).

Dovolání je přípustné a zároveň důvodné.

Podle § 237 o. s. ř. není-li stanoveno jinak, je dovolání přípustné proti každému rozhodnutí odvolacího soudu, kterým se odvolací řízení končí, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak.

Podle § 241a odst. 1 - 3 o. s. ř. dovolání lze podat pouze z důvodu, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci. V dovolání musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, v jakém rozsahu se rozhodnutí napadá, vymezení důvodu dovolání, v čem dovolatel spatřuje splnění předpokladů přípustnosti dovolání (§ 237 až 238a) a čeho se dovolatel domáhá (dovolací návrh). Důvod dovolání se vymezí tak, že dovolatel uvede právní posouzení věci, které pokládá za nesprávné, a že vyloží, v čem spočívá nesprávnost tohoto právního posouzení.

V posuzovaném případě žalobce namítá, že odvolací soud v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu dovodil, že ve věci rozhodoval nezákonný soudce.

Nesprávné obsazení soudu je sice ve své podstatě zmatečnostním důvodem [§ 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř.]. Jelikož však v souvislosti s ním dovolatel vymezil otázku přípustnosti dovolání v rovině potřeby řešení otázky procesního práva [srovnej např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. února 2015, sp. zn. 22 Cdo 4888/2014, (dostupné na www.nsoud.cz)], shledal dovolací soud dovolání přípustným, neboť se dovolací soud doposud nezabýval otázkou, zdali po vyloučení věci k samostatnému projednání má o věci rozhodovat týž soudce, nebo se má znovu rozhodovat o přidělení věci podle rozvrhu práce. Na řešení této otázky je napadené rozhodnutí odvolacího soudu založeno a dovolatel závěry odvolacího soudu v daném směru napadá.

Podle čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci. Příslušnost soudu i soudce stanoví zákon.

Ústavní soud České republiky v nálezu ze dne 27. února 2015, sp. zn. I. ÚS 1171/14 (dostupném na <http://nalus.usoud.cz>), bod 11 a 12, uvedl, že „zásada zákonného soudce představuje jednu ze základních záruk nezávislého a nestranného soudního rozhodování v právním státě a podmínku řádného výkonu té části veřejné moci, která byla soudům ústavně svěřena. Ústavní imperativ, že nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci, na jedné straně dotváří a upevňuje soudcovskou nezávislost, na straně druhé pak představuje pro každého účastníka řízení stejně cennou záruku, že k rozhodnutí jeho věci jsou povolávány soudy a soudci podle předem daných zásad (procesních pravidel) tak, aby byla zachována zásada pevného přidělování soudní agendy a aby byl vyloučen - pro různé důvody a rozličné účely - výběr soudů a soudců ad hoc [k tomu srov. nálezu Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2012 sp. zn. IV. ÚS 2053/12 (N 183/67 SbNU 219) a v něm citovanou judikaturu Ústavního soudu]. Z výše zmíněných důvodů je proto, kromě procesních pravidel určování příslušnosti soudů a jejich obsazení jako garance proti možné svévoli, součástí základního práva na

zákonného soudce i zásada přidělování soudní agendy a určení složení senátů na základě pravidel, obsažených v rozvrhu práce soudů [srov. například náleží Ústavního soudu ze dne 20. 4. 2011 sp. zn. IV. ÚS 1302/10 (N 77/61 SbNU 239)]. Do rámce základního práva na zákonného soudce Ústavní soud podřadil i požadavky, jež vyplývají pro rozvrh práce z čl. 38 odst. 1 Listiny, tj. předvídatelnost a transparentnost obsazení soudu pro účastníky řízení“.

Podle § 36 odst. 1, 2 o. s. ř. v řízení před soudem jedná a rozhoduje senát nebo jediný soudce (samosoudce). Všichni členové senátu jsou si při rozhodování rovni. Rozvrh práce určí, který senát nebo který jediný soudce (samosoudce) věc projedná a rozhodne.

Podle § 41 odst. 1 zákona č. [6/2002](#) Sb., o soudech a soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění nálezu Ústavního soudu č. [294/2010](#) Sb. a před novelou provedenou zákonem č. [142/2012](#) Sb., o změně některých zákonů v souvislosti se zavedením základních registrů (tj. ve znění účinném ke dni vyloučení věci, ke kterému došlo dne 28. května 2012), se rozdělení jednotlivých věcí, které mají být u soudu projednány a rozhodnuty, do soudních oddělení řídí rozvrhem práce.

Podle § 41 odst. 2, 3 zákona o soudech a soudcích rozvrh práce vydává na období kalendářního roku předseda soudu po projednání s příslušnou soudcovskou radou; rozvrh práce musí být vydán nejpozději do konce předchozího kalendářního roku. V průběhu kalendářního roku může předseda soudu po projednání s příslušnou soudcovskou radou rozvrh práce změnit, jen jestliže to vyžaduje potřeba nového rozdělení prací u soudu. Vydaný rozvrh práce je veřejně přístupný; každý má právo do něho nahlížet a činit si z něj výpisy nebo opisy.

Podle § 42 odst. 1 písm. c), 2, 3, 4, zákona o soudech a soudcích v rozvrhu práce soudu se zejména stanoví způsob rozdělení věcí mezi jednotlivá soudní oddělení. Věci se rozdělují mezi jednotlivá soudní oddělení podle jejich druhu, určeného předmětem řízení v jednotlivé věci, ledaže jde o věci, jejichž povaha nebo význam takové opatření nevyžadují. Způsob rozdělení věcí musí být současně stanoven tak, aby byla zajištěna specializace soudců podle zvláštních právních předpisů, aby věci, které se projednávají a rozhodují na pobočce soudu, případly soudnímu oddělení působícímu na této pobočce, aby pracovní vytížení jednotlivých soudních oddělení bylo, pokud je to možné, stejné a aby v den, kdy věc soudu došla, bylo nepochybné, do kterého soudního oddělení náleží; je-li v rámci jednotlivých úseků určeno rozvrhem práce více soudních oddělení, rozdělují se mezi ně věci ve stanovených poměrech vždy postupně. Způsob rozdělení insolvenčních věcí musí být dále stanoven tak, aby insolvenční věci dlužníků, kteří tvoří koncern, projednávalo stejné soudní oddělení. Změna rozvrhu práce je účinná ode dne jejího vydání, nebyla-li stanovena její pozdější účinnost. Rozvrhem práce pro příští kalendářní rok nebo změnou rozvrhu práce nesmí být dotčeno rozdělení věcí a, pokud je to možné, ani zařazení soudců a přísedících do jednotlivých soudních oddělení, provedené před jejich účinností. To neplatí, nebyl-li ve věci učiněn žádný úkon nebo došlo-li ke zřízení nového soudního oddělení nebo jeho zrušení.

Podle § 44 zákona o soudech a soudcích nemůže-li věc v určeném soudním oddělení projednat a rozhodnout soudce nebo senát stanovený rozvrhem práce [§ 42 odst. 1 písm. a) a d)], předseda soudu stanoví, který jiný soudce nebo senát věc projedná a rozhodne (odstavec 1). Brání-li náhlá překážka nebo překážka krátkodobé povahy soudci, vyššímu soudnímu úředníku, soudnímu tajemníku, soudnímu vykonavateli nebo justičnímu čekateli provést ve věci jednotlivé úkony, určí předseda soudu, kdo místo něj potřebné úkony provede (odstavec 2).

Z citovaných ustanovení vyplývá, že jednotlivé věci se u soudů projednávají a rozhodují v soudních odděleních, vytvořených podle senátů nebo samosoudců, jejichž počet odpovídá tomu, jaké počty soudců stanovilo Ministerstvo spravedlnosti pro každý soud. Rozvrh práce soudu (mimo jiné) stanoví způsob rozdělení jednotlivých věcí do jednotlivých (vytvořených) soudních oddělení, jmenovitě

určuje, kteří soudci (soudci tvořící senát nebo samosoudci), přisedící, asistenti soudců, vyšší soudní úředníci, soudní tajemníci a soudní vykonavatelé působí v jednotlivých soudních odděleních, určuje soudce, jež zastupují v jednotlivých soudních odděleních soudce, kteří nemohou věc z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných důvodů stanovených zákonem projednat a rozhodnout, a určuje zastupování asistentů soudců, vyšších soudních úředníků, soudních tajemníků a soudních vykonavatelů působících v jednotlivých soudních odděleních pro případ, že nemohou provést úkony ve věci z důvodu nepřítomnosti nebo vyloučení anebo z jiných vážných důvodů [srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. května 2014, sp. zn. 21 Cdo 2048/2013 (uveřejněné pod číslem 83/2014 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek)].

Rozvrh práce u soudu není pouhou normou „interní povahy“ a jeho význam nespočívá jen ve jmenovitěm určení soudců a přisedících tvořících senát, samosoudců, asistentů soudců, vyšších soudních úředníků a soudních vykonavatelů, kteří budou působit v jednotlivých soudních odděleních, ve způsobu rozdělení věcí mezi jednotlivá soudní oddělení nebo v dalších opatřeních učiněných podle ustanovení § 42 odst. 1 zákona o soudech a soudcích. Prostřednictvím rozvrhu práce se ve smyslu ustanovení čl. 38 odst. 1 věty druhé Listiny a § 36 odst. 2 o. s. ř. stanoví rovněž „příslušnost“ soudce; znamená to mimo jiné, že spor nebo jinou právní věc smí projednat a rozhodnout (jako „příslušný soudce“) jen soudce (soudci a přisedící tvořící senát nebo samosoudce) určený (k tomu povolaný) v souladu s rozvrhem práce, jinak spor nebo jinou právní věc projednal „nesprávně obsazený“ soud, což představuje též zmatečnost ve smyslu ustanovení § 229 odst. 1 písm. f) o. s. ř., a jde o porušení ústavního imperativu uvedeného v ustanovení čl. 38 odst. 1 větě první Listiny, podle něhož „nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci“. Princip zákonného soudce představuje jednu ze záruk nezávislého a nestranného rozhodování soudů; jde o její porušení vždy, jestliže věc projedná a rozhodne senát (samosoudce), který k tomu nebyl podle předem daných pravidel povolán (určen) rozvrhem práce, neboť jedině dodržování těchto principů je způsobilé zabránit libovolnému nebo účelovému obsazení soudu ad hoc, a zamezit tak pochybnostem o nezávislém a nestranném rozhodování soudů v občanském soudním řízení [srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. října 2008, sp. zn. 21 Cdo 1222/2008 (uveřejněný pod č. C 6507 v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck – dále jen „Soubor“), nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2010, sp. zn. 21 Cdo 1316/2008 (uveřejněný pod č. C 8240 a 8241 v Souboru)].

Ústavně zaručené právo na zákonného soudce se neomezuje pouze na řádné určení osoby příslušné projednat a rozhodnout určitou věc, což má zabránit svévolnému určování soudce, nýbrž garantuje i to, aby v průběhu soudního řízení nedocházelo ke svévolnému odnětí věci zákonnému soudci a k přesunutí projednání věci a rozhodnutí o ní na jinou osobu [srovnej náleží Ústavního soudu ze dne 22. října 2009, sp. zn. IV ÚS 956/09, bod 23 (dostupný na <http://nalus.usoud.cz>)]. Základním pravidlem platným v této souvislosti je, že soudce zákonem řádně ustanovený k projednání určité věci a rozhodnutí o ní má o věci jednat od začátku řízení, resp. od přidělení věci až do konce řízení. Odnětí věci zákonnému soudci je naopak výjimkou, která s ohledem na prolomení zásady zákonného soudce musí být založena na legitimním důvodu a musí být vykládána restriktivně. Výjimkou z výše uvedeného pravidla je například možnost přikázání věci z důvodu vhodnosti podle § 12 odst. 2 o. s. ř., která je sice podle judikatury Ústavního soudu ústavně konformní [srovnej např. náleží Ústavního soudu ze dne 15. listopadu 2001, sp. zn. I. ÚS 144/2000, nebo náleží Ústavního soudu ze dne 12. března 2009, sp. zn. III. ÚS 529/08 (oba náleží dostupné na <http://nalus.usoud.cz>)], ale u níž judikatura zdůrazňuje, že důvody pro odnětí věci příslušnému soudu a její přikázání jinému soudu musí být natolik významné, aby dostatečně odůvodňovaly průlom do ústavně zaručeného práva na zákonného soudce [srovnej např. výše uvedené náleží, dále např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. srpna 2011, sen. zn. 29 NSČR 33/2010 (uveřejněné pod číslem 3/2012 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek)]. Další výjimkou z uvedeného pravidla je možnost odvolacího či dovolacího soudu, aby při zrušení rozhodnutí pro nedodržení závazného právního názoru přikázal věc k rozhodnutí jinému senátu či samosoudci (srovnej § 221 odst. 2 a § 243e odst. 3 o. s. ř.). I tato právní

úprava byla Ústavním soudem shledána obecně jako ústavně konformní, nicméně Ústavní soud zdůraznil, že je třeba právní úpravu vykládat tak, aby nedošlo k nepřiměřenému narušení ústavně zaručeného práva na zákonného soudce [srovnej náleží Ústavního soudu ze dne 22. října 2009, sp. zn. IV ÚS 956/09, bod 23 (dostupný na <http://nalus.usoud.cz>)].

Právní úprava vyloučení věci k samostatnému projednání podle § 112 odst. 2 o. s. ř. neřeší výslovně problematiku, komu má věc připadnout po vyloučení věci k samostatnému projednání. To ovšem neznamená, že by vyloučená věc mohla být přidělena kterémukoliv senátu či samosoudci. Takový výklad by totiž byl v rozporu s ústavně zaručeným právem na zákonného soudce. Je totiž nutno vycházet z ústavně konformní interpretace civilního procesu tak, že výklad zákonných ustanovení musí odpovídat požadavkům plynoucím z práva na spravedlivý proces, jehož atributem je mimo jiné právo na zákonného soudce. Právo na zákonného soudce vychází z toho, že obsazení soudu by mělo být určeno zákonem potud, že pouze zákonem, tedy obecně a pro všechny subjekty shodně (v souladu s principem rovnosti) má být stanoveno, kterým soudům (soudcům) které věci náležejí k rozhodování. Odborná literatura, jejíž závěry v této souvislosti dovolací soud sdílí, zdůrazňuje, že „nesmí jít o řešení přijímané ad hoc, nebo nahodilé, nebo dokonce svévolné“ (k tomu srovnej: Winterová, A.: Civilní právo procesní. Část první: řízení nalézací. 7. vydání. Praha: Linde, 2014, str. 65). Rozvrh práce vydává předseda soudu, který je orgánem státní správy soudnictví, tedy orgánem moci výkonné. Bylo by v rozporu s požadavky dělby moci a výše uvedenými závěry, pokud by orgán moci výkonné mohl kromě výjimečných – zákonem stanovených – případů zasahovat do toho, kdo v řízení již u soudu probíhajícím bude nadále rozhodovat.

Vzhledem ke shora vyloženým ústavním podmínkám, za nichž může dojít k odnětí věci již v probíhajícím řízení soudci, kterému byla věc v době dojití žaloby soudu, přidělena, je třeba s ohledem na ústavně zaručené právo na zákonného soudce vyložit § 112 odst. 2 o. s. ř. tím způsobem, že soudce, kterému byla věc s více uplatněným nároky zákonným způsobem přidělena, má zpravidla jednat o všech nárocích, k nimž byl při přidělení věci příslušný, a rozhodnout o nich bez ohledu na to, zda byly všechny nároky projednány a rozhodnuty společně v jednom řízení či zda byl některý z uplatněných nároků vyloučen k samostatnému řízení a následně projednán a rozhodnut samostatně. To platí obzvláště za situace, kdy vyloučení věci je rozhodnutím, kterým se upravuje vedení řízení, proti němuž nemají účastníci právo podat odvolání [srovnej § 202 odst. 1 písm. a) o. s. ř.].

V posuzovaném případě byla k řízení vedenému pod sp. zn. 31 C 27/2006 určena Mgr. Alžběta Pasternaková. Dne 20. února 2008 (č. l. 231 ve spise sp. zn. 31 C 27/2006) byl rozhodnutím předsedkyně soudu určen soudce JUDr. Miloslav Sládek, aby za soudkyni Mgr. Alžbětu Pasternakovou, která nastoupila na mateřskou dovolenou, provedl ve věci 31 C 27/2006 všechny potřebné jednotlivé úkony, včetně nařízení jednání a o věci rozhodl. Odvolací soud v rozsudku ze dne 27. ledna 2012, č. j. 13 Co 300/2011-1087, neshledal důvodnou námitku, že soud prvního stupně byl nesprávně obsazen. Podle odvolacího soudu bylo přidělení věci senátu 31 C podle rozvrhu práce soudu prvního stupně v rozporu s ústavními požadavky na zákonného soudce, neboť nejpozději v den, kdy věc soudu prvního stupně napadla, nebylo bez využití rejstříků nebo jiných evidenčních pomůcek soudu nepochybné, do kterého soudního oddělení náleží. Rozvrh práce soudu prvního stupně nebyl způsobilý stanovit příslušný senát a soudce ve smyslu § 36 odst. 2 o. s. ř., a proto bylo třeba, aby tuto věc projednal a rozhodl senát nebo předseda senátu (samosoudce) určený předsedou soudu postupem podle § 44 odst. 1 zákona o soudech a soudcích. K tomu přitom podle odvolacího soudu došlo rozhodnutím předsedkyně soudu prvního stupně ze dne 20. února 2008, kterému bylo možné vytknout jen to, že bylo opřeno o nesprávné ustanovení právního předpisu, jinak bylo věcně správné a konformní stavu platné právní úpravy i judikatury Nejvyššího soudu i Ústavního soudu (toto rozhodnutí odvolacího soudu bylo sice zrušeno rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 25. března 2015, č. j. 22 Cdo 563/2013-1182, avšak z jiných důvodů než pro nesprávné obsazení soudu prvního stupně.). Soud prvního stupně usnesením ze dne 28. května 2012, č. j. 31 C 27/2006-1136, vyloučil

žalobu žalobce k samostatnému projednání a rozhodnutí, přičemž o vyloučené věci nadále jednal soudce JUDr. Miloslav Sládek. Odvolací soud napadeným rozhodnutím shledal, že ve věci rozhodoval nezákonný soudce, neboť podle rozvrhu práce pro rok 2012 měl o vyloučených věcech rozhodovat stejný senát, který rozhodoval o věci před vyloučením, tedy senát 31 C a nikoliv senát 25 C, kam je zařazen soudce JUDr. Miloslav Sládek.

Se závěrem odvolacího soudu, že po vyloučení věci k samostatnému projednání ve věci rozhodoval nezákonný soudce, se Nejvyšší soud neztotožňuje. Odvolací soud v rozsudku ze dne 27. ledna 2012, č. j. 13 Co 300/2011-1087, přesvědčivě uvedl, proč soudce JUDr. Miloslav Sládek byl v řízení před vyloučením věci k samostatnému projednání zákonným soudcem a tyto závěry nikdo nerozporuje. S ohledem na výše uvedený ústavně konformní výklad § 112 odst. 2 o. s. ř. následné vyloučení věci k samostatnému projednání nemohlo nic změnit na tom, kdo má věc projednat a rozhodnout o ní. Jedná se stále o tutéž věc, ohledně které již byl zákonný soudce v době zahájení řízení stanoven, a mění se pouze vnější stránka, tedy to, že taková věc nebude projednána společně s věcí jinou, ale soud ji bude projednávat v samostatném řízení. Na tom ničeho nemění skutečnost, že rejstříkově se vede nové řízení, neboť toliko změna v evidenci nemůže legitimizovat změnu osoby soudce v důsledku vyloučení věci k samostatnému projednání.

Z tohoto pohledu by bylo možné ústavně konformním způsobem vyložit i rozvrh práce soudu prvního stupně vycházející z toho, že o vyloučené věci má rozhodovat tentýž senát, ze kterého byla věc vyloučena; v této souvislosti dovolací soud zdůrazňuje, že s ohledem na právo na zákonného soudce je třeba rozvrh práce interpretovat tím způsobem, že v poměrech souzené věci se senátem rozumí konkrétní soudce, který rozhodoval o věci před vyloučením.

Dovolací soud však zdůrazňuje, že rozvrh práce soudu prvního stupně pro rok 2012 (uvažovaný odvolacím soudem) na daný případ nedopadá, neboť podle § 42 odst. 4 věty první zákona o soudech a soudcích nesmí být rozvrhem práce pro příští kalendářní rok nebo změnou rozvrhu práce dotčeno rozdělení věcí. Zákaz změny rozvrhu práce je promítnutím ústavních východisek zákonného soudce, jakož i toho, že předseda soudu je orgánem moci výkonné, a proto nesmí zpětně zasahovat do rozdělení věcí, a to ani prostřednictvím rozvrhu práce.

Z tohoto důvodu by bylo třeba aplikovat rozvrh práce pro rok, kdy vyloučená věc byla doručena k soudu (2006). I zde by však bylo třeba uplatnit obecné pravidlo, že soudce zákonem řádně ustavený k projednání určité věci a rozhodnutí o ní má o věci jednat od začátku řízení, resp. od přidělení věci až do konce řízení, tedy i po vyloučení části předmětu řízení k samostatnému řízení podle § 112 odst. 2 o. s. ř. Toto obecné pravidlo se pak uplatní i v situaci, kdy o věci rozhoduje soudce, jemuž byla věc přidělena předsedou soudu z toho důvodu, že zákonný soudce určený rozvrhem práce ve věci nadále nemůže vystupovat (například z důvodu nemoci či zániku funkce soudce) nebo že byl rozvrh práce shledán jako protizákonný.

Protože napadené usnesení odvolacího soudu spočívá ve smyslu § 241a odst. 1 o. s. ř. na nesprávném právním posouzení věci a jelikož jsou dány i podmínky pro potvrzení usnesení soudu prvního stupně, kterým byla zamítnuta námitka místní nepříslušnosti soudu vznesená žalovanou podáním ze dne 14. 12. 2012 došlým soudu dne 14. 12. 2012, neboť jak správně uvedl odvolací soud v napadeném usnesení, byla místní příslušnost soudu prvního stupně posouzena v souladu se zákonem (srovnej § 11 odst. 1 větu druhou, § 84 a § 85 o. s. ř.), dovolací soud podle § 243d písm. b) o. s. ř. napadené usnesení odvolacího soudu změnil tak, že usnesení soudu prvního stupně ze dne 10. ledna 2013, č. j. 25 C 62/2012-52, potvrdil.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)